

CASP 2024 **Ηλεκτρονικά** **τσιγάρα μίας** **χρήσης**

Τελική έκθεση δράσης

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Κατάλογος συντομογραφιών.....	III
Συνοπτική παρουσίαση.....	IV

ΜΕΡΟΣ I

Επισκόπηση της δράσης	2
Συμμετέχουσες ΑΕΑ	2
Πεδίο κάλυψης του προϊόντος	2
Κριτήρια δοκιμών	3
Δειγματοληψία και δοκιμές	4
Κατανομή δειγματοληψίας	4
Διαδικασία δοκιμών	4
Αποτελέσματα δοκιμών	5
Επισκόπηση των αποτελεσμάτων των δοκιμών και των κύριων πορισμάτων ...	5
Λεπτομερή αποτελέσματα δοκιμών	6
Συμπεράσματα των αποτελεσμάτων των δοκιμών	6
Εκτιμήσεις επικινδυνότητας και διορθωτικά μέτρα.....	7
Αποτελέσματα της εκτίμησης επικινδυνότητας	7
Διορθωτικά μέτρα	8
Συμπεράσματα και συστάσεις.....	8
Συμπεράσματα	8
Συστάσεις προς τα ενδιαφερόμενα μέρη	9

ΜΕΡΟΣ II

Τι είναι το CASP;	12
Πλάνο εργασίας δράσεων ανά προϊόν	13
Διαδικασίες και εργαλεία δράσεων ανά προϊόν	14

Κατάλογος συντομογραφιών

CASP	Συντονισμένες Δράσεις για την Ασφάλεια Προϊόντων
CEN/TS	Ευρωπαϊκή Επιτροπή Τυποποίησης / Τεχνική Προδιαγραφή
ΓΔ JUST	Γενική Διεύθυνση Δικαιοσύνης και Καταναλωτών
EC	Ευρωπαϊκή Επιτροπή
EZΕΣ	Ευρωπαϊκή Ζώνη Ελεύθερων Συναλλαγών
EN	Ευρωπαϊκό πρότυπο
ENDS	Ηλεκτρονικά συστήματα παροχής νικοτίνης
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
EUR	Ευρώ
GPSR	Κανονισμός για τη γενική ασφάλεια των προϊόντων 2023/988
IM	Ενδιάμεση σύσκεψη
ISO	Διεθνής Οργανισμός Τυποποίησης
ΚοΜ	Εναρκτήρια σύσκεψη
ΑΕΑ	Αρχή εποπτείας της αγοράς
ΔΑΠ	Δράση ανά προϊόν
SAGA	Εκτίμηση επικινδυνότητας του Safety Gate
TPD	Οδηγία για τα προϊόντα καπνού

Συνοπτική παρουσίαση

Στόχοι

Ο πρωταρχικός στόχος των πρωτοβουλιών CASP είναι η προστασία της υγείας και της ασφάλειας των Ευρωπαίων καταναλωτών καθιστώντας δυνατό στις εθνικές αρχές των χωρών της ΕΕ/ΕΖΕΣ που είναι αρμόδιες για την εποπτεία της αγοράς (ΑΕΑ) να συντονίσουν καλύτερα τις δραστηριότητές τους. Οι ΑΕΑ πραγματοποιούν από κοινού δειγματοληψία, δοκιμές και αξιολογούν τους κινδύνους συγκεκριμένων προϊόντων κατά τη διάρκεια των ΔΑΠ.

Πεδίο κάλυψης του προϊόντος

Η δράση αυτή καλύπτει τα τσιγάρα μίας χρήσης και περιορισμένης χρήσης που περιέχουν προγεμισμένη δεξαμενή υγρού για ηλεκτρονικά τσιγάρα με ή χωρίς νικοτίνη.

Κύρια κριτήρια δοκιμών και αποτελέσματα

Η δράση επικεντρώθηκε στη δοκιμή 57 ηλεκτρονικών τσιγάρων μίας χρήσης σύμφωνα με τα πρότυπα CEN/TS 17287:2019 (μηχανική ασφάλεια), ISO 20714: 2021 (επίπεδα νικοτίνης και καθαρότητα του υγρού των ηλεκτρονικών τσιγάρων), EN 17746:2023 (συνέπεια

όσον αφορά την παροχή νικοτίνης και τον αριθμό των ρουφηξιών), καθώς και στη δοκιμή του συστήματος ενεργοποίησης για την εισπνοή του καπνού για σκοπούς ασφάλειας των παιδιών.

Συνολικά, 18 δείγματα (32%) δεν πληρούσαν τουλάχιστον μία από τις απαιτήσεις του πλάνου δοκιμών. Η εξέταση των επισημάνσεων - προειδοποιήσεων, σημάτων και οδηγιών - που διενεργήθηκε από τις ΑΕΑ έδειξε ότι τα 36 (63 %) από τα 57 δείγματα δεν πληρούσαν τις απαιτήσεις. Συνολικά, 38 δείγματα (67%) δεν πληρούσαν τουλάχιστον μία απαίτηση συμμόρφωσης.

Συμπεράσματα

Τα ηλεκτρονικά τσιγάρα μίας χρήσης εγείρουν ολοένα και μεγαλύτερη ανησυχία στις ΑΕΑ τα τελευταία χρόνια, καθώς η δημοτικότητά τους έχει αυξηθεί. Εάν δεν πληρούν τις απαιτήσεις, π.χ. αν περιέχουν μια απαγορευμένη χημική ουσία ή μη δηλωμένη νικοτίνη, το προϊόν μπορεί να αποτελέσει πραγματικό κίνδυνο

για την ασφάλεια των καταναλωτών. Για τη δράση αυτή, οι ΑΕΑ εξέδωσαν 3 ειδοποιήσεις στο Safety Gate για τα προϊόντα που ενέχουν σοβαρό κίνδυνο για τους καταναλωτές. Έδωσαν εντολή στους οικονομικούς φορείς να αποσύρουν τα προϊόντα αυτά από την αγορά και να τα ανακαλέσουν από τους τελικούς χρήστες¹.

Κύριες συστάσεις προς τα ενδιαφερόμενα μέρη

Για τους καταναλωτές

- ▶ Δώστε προτεραιότητα στην υγεία σας: ελέγξτε αν υπάρχει νικοτίνη ή κάποια επικίνδυνη ελαϊώδης ουσία στον ατμιστή σας. Κρατήστε τα μακριά από παιδιά, καθώς μπορούν να ενεργοποιηθούν κατά λάθος.
- ▶ Εάν το προϊόν δεν έχει προειδοποιήσεις στη γλώσσα σας, μην το αγοράζετε. Οι προειδοποιήσεις αποτελούν νομική απαίτηση, και μια αστοχία μπορεί να συνοδεύεται από άλλες.

Για οικονομικούς φορείς

- ▶ Ενημερωθείτε για τις εξελίξεις σε επίπεδο εθνικής νομοθεσίας

- ▶ και σε επίπεδο αγοράς, όπως η οδηγία για τις μπαταρίες και η οδηγία για τα απόβλητα ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού.

Για οργανισμούς τυποποίησης

- ▶ Ανάπτυξη ενός προτύπου για τη μέτρηση του αριθμού των ρουφηξιών, ενός προτύπου για τη μέτρηση του όγκου των υγρών των ηλεκτρονικών τσιγάρων σε μη επαναγεμιζόμενα ηλεκτρονικά τσιγάρα και μιας μεθοδολογίας για την ανακύκλωση των μπαταριών τους.
- ▶ Εξετάστε το ενδεχόμενο να συμπεριλάβετε απαιτήσεις για συστήματα ενεργοποίησης για ηλεκτρονικά τσιγάρα που είναι ασφαλή για τα παιδιά.

¹ Μέχρι και τις 07.03.2025.

Μέρος Ι

Επισκόπηση της δράσης

Συμμετέχουσες ΑΕΑ

		Χώρα	ΑΕΑ
1		Αυστρία	Ομοσπονδιακό Υπουργείο Κοινωνικών Υποθέσεων, Υγείας, Φροντίδας και Προστασίας των Καταναλωτών
2		Βέλγιο	Ομοσπονδιακή δημόσια υπηρεσία υγείας - Μονάδα επιθεώρησης καταναλωτικών προϊόντων
3		Κροατία	Κρατική Επιθεώρηση
4		Ισλανδία	Αρχή Στέγασης και Κατασκευών
5		Λιθουανία	Κρατική Αρχή Προστασίας των Δικαιωμάτων των Καταναλωτών
6		Μάλτα	Διεύθυνση Περιβαλλοντικής Υγείας
7			Αρχή Ανταγωνισμού και Καταναλωτών της Μάλτας

Πεδίο κάλυψης του προϊόντος

Τα ηλεκτρονικά τσιγάρα μίας χρήσης είναι προγεμισμένα με υγρό για ηλεκτρονικά τσιγάρα. Αυτές οι συσκευές δεν απαιτούν την αντικατάσταση οποιουδήποτε εξαρτήματος. Οι χρήστες μπορούν να συνεχίσουν το άτμισμα μέχρι να εξαντληθεί το υγρό ή η μπαταρία, και έπειτα η συσκευή απλώς απορρίπτεται. Αυτός ο απλός σχεδιασμός απευθύνεται σε μεγάλο βαθμό σε καταναλωτές που αναζητούν ευκολία στο άτμισμα και προσβασιμότητα, συμβάλλοντας στη δημοτικότητα τους στην αγορά, ιδίως μεταξύ των νεαρών χρηστών. Στην πραγματικότητα, τα ηλεκτρονικά τσιγάρα μίας χρήσης είναι πολλές φορές ελκυστικά για τις νεαρότερες δημογραφικές ομάδες λόγω του φιλικού προς το χρήστη και πολύχρωμου σχεδιασμού τους, καθώς και των ελκυστικών γεύσεών τους.

Τα ηλεκτρονικά τσιγάρα μίας χρήσης υποβλήθηκαν επίσης σε δοκιμές στο πλαίσιο της ΔΑΠ 4 του CASP 2021 - Ηλεκτρονικά τσιγάρα και αξεσουάρ, που καλύπτει τόσο τις συσκευές όσο και τα υγρά. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι 9 από τις 20 (45 %) συσκευές μίας χρήσης που υποβλήθηκαν σε δοκιμές δεν πληρούσαν τις απαιτήσεις του πλάνου δοκιμών. Δεδομένων αυτών των αποτελεσμάτων, οι ΑΕΑ θεώρησαν σημαντικό οι εν λόγω συσκευές να εξακολουθήσουν να βρίσκονται υπό επιτήρηση και να πραγματοποιηθούν πρόσθετες δοκιμές. Από το 2019 μέχρι το 2024, εκδόθηκαν 96 ειδοποιήσεις στο Safety Gate για ηλεκτρονικά τσιγάρα μίας χρήσης.

Πίνακας 1: Πεδίο κάλυψης του προϊόντος

	Υποκατηγορία προϊόντος	Φωτογραφία	Περιγραφή
Εντός του πεδίου κάλυψης	Ηλεκτρονικά τσιγάρα μίας χρήσης		Με ενιαία διάταξη που περιέχει μια προπληρωμένη δεξαμενή υγρού για ηλεκτρονικά τσιγάρα.
	Ηλεκτρονικά τσιγάρα μίας χρήσης για περιορισμένη χρήση		Με επαναφορτιζόμενη μπαταρία (μόνο για περιορισμένο χρονικό διάστημα, μέχρι την εξάντληση του υγρού).
Εκτός πεδίου εφαρμογής	Επαναπληρώσιμες συσκευές		Κάθε επαναπληρώσιμη συσκευή, όπως τα ηλεκτρονικά τσιγάρα μίας χρήσης, με αντικαταστάσιμες κάψουλες.

Κριτήρια δοκιμών

Το κανονιστικό πλαίσιο για τα ηλεκτρονικά τσιγάρα μίας χρήσης είναι διττό, καθώς περιλαμβάνει τόσο μέτρα ελέγχου του καπνού σύμφωνα με την οδηγία TPD όσο και διατάξεις για την ασφάλεια των προϊόντων σύμφωνα με τον GPSR. Εκτός από τον προσδιορισμό και την ποσοτικοποίηση των κινδύνων των προϊόντων, η δράση

αυτή εξέτασε επίσης ορισμένα ζητήματα προστασίας των καταναλωτών. Αυτά, μεταξύ άλλων, είναι η διασφάλιση της ακριβούς επισήμανσης της περιεκτικότητας σε νικοτίνη στις συσκευές και η αποτροπή αναγραφής υπερβολικά μεγάλου αριθμού ρουφηξιών. Το τελικό πλάνο δοκιμών της δράσης περιγράφεται στον Πίνακα 2.

Πίνακας 2: Πλάνο δοκιμών για ηλεκτρονικά τσιγάρα μίας χρήσης

Πρότυπο	Ρήτρα/στοιχείο
Μηχανική ασφάλεια, συμπεριλαμβανομένου του μεγέθους της δεξαμενής	
CEN/TS 17287:2019 Απαιτήσεις και μέθοδοι δοκιμών για συσκευές ηλεκτρονικού τσιγάρου	4.2.1 Γενικά
	4.5 Δεξαμενή ηλεκτρονικού υγρού
	5.2 Αντοχή στη θραύση και προστασία από διαρροή
Επίπεδα νικοτίνης και καθαρότητα του υγρού του ηλεκτρονικού τσιγάρου	
ISO 20714: 2021 Υγρά ηλεκτρονικών τσιγάρων – Προσδιορισμός νικοτίνης, προπυλενογλυκόλης και γλυκερόλης σε υγρά που χρησιμοποιούνται σε ηλεκτρονικές συσκευές παράδοσης νικοτίνης – Χρωματογραφική μέθοδος αερίου (ISO 20768:2019)	Σημείωση: Ολόκληρο το πρότυπο προβλέπει μεθοδολογία και υποβολή αναφορών, αν και μπορεί να συμπληρωθεί από το πρότυπο CEN/TS 176322:2022 Γενικές αρχές και απαιτήσεις για τη δοκιμή της ποιότητας και των επιπέδων νικοτίνης των υγρών ηλεκτρονικών τσιγάρων, το οποίο προβλέπει ένα πλαίσιο διαχείρισης της ποιότητας που χρησιμοποιείται στην παραγωγή.
	Περιεκτικότητα σε νικοτίνη
	Καθαρότητα νικοτίνης
	Παρουσία μη εγκεκριμένων αρωματικών υλών και πρόσθετων υλών (καφεΐνη, ταυρίνη, οξική βιταμίνη Ε κ.λπ.) στα υγρά των ηλεκτρονικών τσιγάρων

Συνέπεια όσον αφορά την παροχή νικοτίνης και τον αριθμό των ρουφηξιών

EN 17746:2023 Ηλεκτρονικά τσιγάρα και υγρά ηλεκτρονικών τσιγάρων - Προσδιορισμός της συνέπειας όσον αφορά την παροχή νικοτίνης σε καθορισμένες ακολουθίες ρουφηξιών σε ένα μεμονωμένο ηλεκτρονικό τσιγάρο

Σημείωση: Ολόκληρο το πρότυπο προβλέπει μεθοδολογία και υποβολή αναφορών

Συνέπεια όσον αφορά την παροχή νικοτίνης

Αριθμός ρουφηξιών

Σύστημα ενεργοποίησης για εισπνοή - μέτρα ασφάλειας για τα παιδιά κατά τη χρήση

Απαιτείται υποβολή έκθεσης από το εργαστήριο σχετικά με το σύστημα ενεργοποίησης για εισπνοή (ενέργεια με ένα ή δύο βήματα), π.χ. ενεργοποίηση με εισπνοή ή με το πάτημα ενός κουμπιού

Δειγματοληψία και δοκιμές

Κατανομή δειγματοληψίας

Η διαδικασία δειγματοληψίας διενεργήθηκε από τις ΑΕΑ με βάση την κατανομή της δειγματοληψίας που συμφωνήθηκε κατά τη διάρκεια της Ενδιάμεσης

Συνάντησης. Οι ΑΕΑ συνέλεξαν 62 δείγματα, τόσο από ηλεκτρονικά όσο και από φυσικά καταστήματα. Από τα 62 δείγματα, πέντε δεν υποβλήθηκαν σε δοκιμές².

Διαδικασία δοκιμών

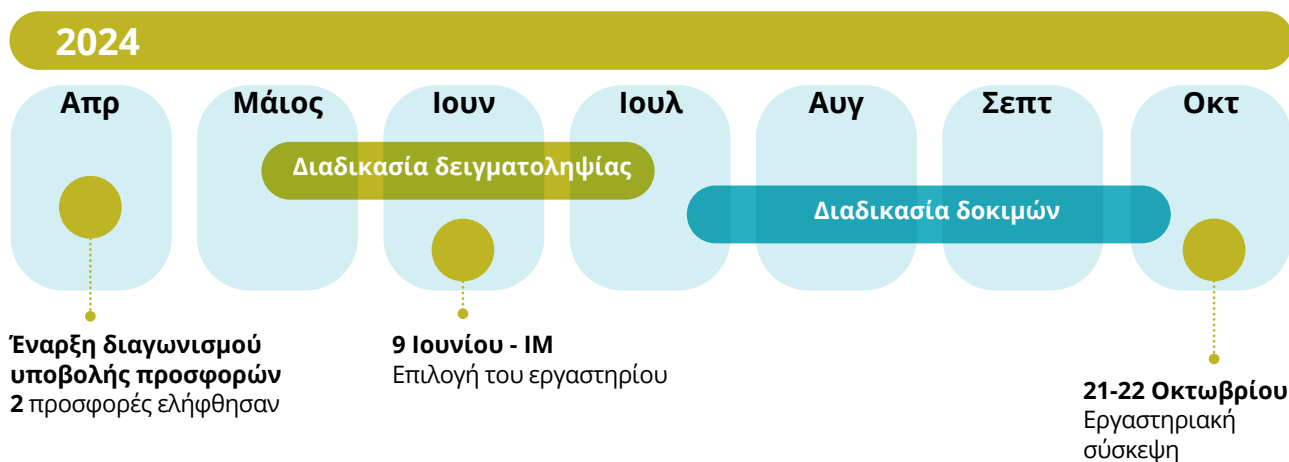
Το εργαστήριο δοκιμών για τη συγκεκριμένη δράση επιλέχθηκε μέσω διαγωνισμού υποβολής προσφορών, ο οποίος ξεκίνησε τον Απρίλιο του 2024. Η προκήρυξη του διαγωνισμού στάλθηκε σε 58 εργαστήρια στην ΕΕ / ΕΟΧ που είχαν προσδιοριστεί στο πλαίσιο της στρατηγικής προσέλκυσης εργαστηρίων της ομάδας του έργου. Κάθε εργαστήριο κλήθηκε να υποβάλει προσφορά που να περιλαμβάνει τα στοιχεία που αναφέρονται στον φάκελο πρόσκλησης υποβολής προσφορών, όπως λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με την τιμολόγηση και δικαιολογητικά έγγραφα που να αποδεικνύουν την πιστοποίηση, την εμπειρία των πραγματογνωμόνων και υποδείγματα των εκθέσεων των δοκιμών.

Δύο εργαστήρια υπέβαλαν προσφορά εντός της καθορισμένης προθεσμίας, η οποία παρατάθηκε κατά μία εβδομάδα προκειμένου να δοθεί η δυνατότητα λήψης περισσότερων προσφορών. Και τα δύο εργαστήρια προσκλήθηκαν σε συνέντευξη για να συζητήσουν την προσφορά τους. Κατά τη διάρκεια της ενδιάμεσης σύσκεψης, παρουσιάστηκαν στις ΑΕΑ συγκριτικές αναλύσεις της τεχνικής ποιότητας και των οικονομικών πτυχών των προσφορών που ελήφθησαν από τα εργαστήρια. Οι ΑΕΑ επέλεξαν το εργαστήριο στο οποίο απονεμήθηκε ο μεγαλύτερος αριθμός πόντων με βάση την τεχνική ποιότητα και την οικονομική ανταγωνιστικότητα.

Μετά την επιλογή του εργαστηρίου, δόθηκε προθεσμία δύο μηνών στις ΑΕΑ για να συλλέξουν τα δείγματα και να τα στείλουν στο εργαστήριο.

² Λόγω προβλημάτων κατά τη διαδικασία αποστολής, το εργαστήριο δεν παρέλαβε πέντε δείγματα από μία ΑΕΑ και, ως εκ τούτου, δεν πραγματοποιήθηκαν δοκιμές στα προϊόντα αυτά.

Εικόνα 1: Χρονοδιάγραμμα της διαδικασίας δειγματοληψίας

Αποτελέσματα δοκιμών

Επισκόπηση των αποτελεσμάτων των δοκιμών και των κύριων πορισμάτων

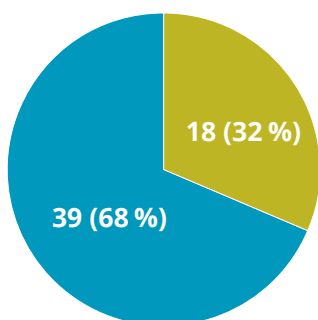
Από τα 57 δείγματα που υποβλήθηκαν σε δοκιμές, 18 προϊόντα (32%) δεν πληρούσαν τις απαιτήσεις του πλάνου δοκιμών, όπως απεικονίζεται στο παρακάτω γράφημα.

Στο πλαίσιο της ΔΑΠ4 του CASP 2021 - Ηλεκτρονικά τσιγάρα και αξεσουάρ, ένα υψηλότερο ποσοστό, 45 % (9 από 20) των συσκευών μίας χρήσης που υποβλήθηκαν σε δοκιμές

δεν πληρούσαν τις απαιτήσεις του πλάνου δοκιμών.

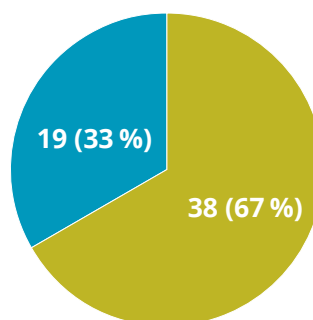
Εάν λάβουμε υπόψη τόσο τις δοκιμές που διενεργήθηκαν από το εργαστήριο όσο και το αποτέλεσμα των ελέγχων για τις προειδοποιήσεις, τις σημάνσεις και τις οδηγίες που διενεργήθηκαν από τις ΑΕΑ, συνολικά 38 δείγματα (67%) δεν πληρούσαν τουλάχιστον μία από τις απαιτήσεις – βλ. Εικόνα 3 παρακάτω.

Εικόνα 2: Αποτελέσματα δοκιμών εξαιρουμένων των ελέγχων για τις προειδοποιήσεις, τις σημάνσεις και τις οδηγίες (N=57)

■ Δεν πληρούσαν τις απαιτήσεις

Εικόνα 3: Αποτελέσματα δοκιμών συμπεριλαμβανομένων των ελέγχων για τις προειδοποιήσεις, τις σημάνσεις και τις οδηγίες (N=57)

■ Πληρούσαν τις απαιτήσεις

Πράγματι, όταν εξετάστηκαν αποκλειστικά οι προειδοποιήσεις, οι σημάνσεις και οι οδηγίες, οι έλεγχοι διαπίστωσαν ότι τα 37 δείγματα (65%) από τα 57 δεν πληρούσαν τις απαιτήσεις επισήμανσης. Οι κύριοι λόγοι μη συμμόρφωσης ήταν προβλήματα με

τον κατάλογο των συστατικών σε φθίνουσα σειρά ή το βάρος (15 δείγματα), τις προειδοποιήσεις για την υγεία (8 δείγματα) και τους περιέκτες που υπερβαίνουν το όριο των 2 ml για τους φύσιγγες μίας χρήσης (8 δείγματα).

Λεπτομερή αποτελέσματα δοκιμών

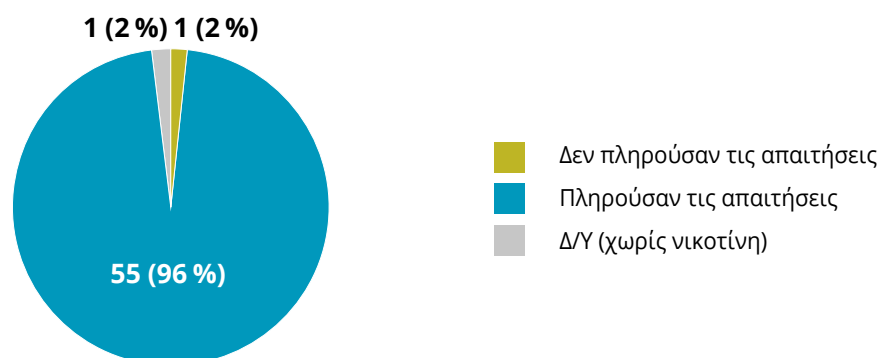
Από τα δείγματα που δεν πληρούσαν τις απαιτήσεις του **CEN/TS 17287:2019**, 16 δείγματα δεν πληρούσαν τις απαιτήσεις της Ρήτρας 4.2.1 σχετικά με τις γενικές δοκιμές, 16 δεν πληρούσαν τις απαιτήσεις για τη Ρήτρα

4.5 σχετικά με τη δεξαμενή του υγρού του ηλεκτρονικού τσιγάρου και 14 δεν πληρούσαν τις απαιτήσεις για το μέγεθος της δεξαμενής.

Εικόνα 4: Αποτελέσματα δοκιμών σύμφωνα με το CEN/TS 17287:2019 ρήτρα:

Εικόνα 5: Αποτελέσματα δοκιμών ανά ρήτρα: ISO 20714:2021 (καθαρότητα νικοτίνης)

Τα αποτελέσματα του **ISO 20714:2021** έδειξαν ότι ένα προϊόν δεν πληρούσε την απαίτηση όσον αφορά την καθαρότητα νικοτίνης λόγω μη εγκεκριμένης αρωματικής πρόσθετης ύλης (οξική βιταμίνη Ε) που βρέθηκε στο υγρό του ηλεκτρονικού τσιγάρου. Ένα άλλο προϊόν δεν συμμορφωνόταν επίσης με την απαίτηση για την περιεκτικότητα σε νικοτίνη.

Όσον αφορά τις απαιτήσεις του **EN 17746:2023** σχετικά με τη συνέπεια όσον αφορά την παροχή νικοτίνης, τα δείγματα παρείχαν κατά μέσο όρο 84 μικρογραμμάρια (μg) ανά ρουφηξιά, με μέγιστη ποσότητα τα 130 μg και

ελάχιστη ποσότητα τα 45 μg. Ο μέσος όρος ρουφηξιών ήταν 357, ενώ ο αριθμός τους κυμαινόταν από 170 έως 1.000 ρουφηξιές στο σύνολο των δειγμάτων. Ωστόσο, σε 12 δείγματα διακόπηκε το άτμισμα και δεν ήταν δυνατόν να αξιολογηθούν ως προς τη συνέπεια όσον αφορά την παροχή νικοτίνης και τον αριθμό των ρουφηξιών.

Τέλος, όσον αφορά **την ασφάλεια των παιδιών κατά τη χρήση**, δύο δείγματα (της ίδιας μάρκας) δεν πληρούσαν τις απαιτήσεις για θραύση και διαρροή.

Συμπεράσματα των αποτελεσμάτων των δοκιμών

Συμμόρφωση του μεγέθους της δεξαμενής και της περιεκτικότητας σε νικοτίνη

Το κύριο πρόβλημα μη συμμόρφωσης ήταν το υπερβολικά μεγάλο μέγεθος των δεξαμενών. Συνολικά 14 προϊόντα υπερέβαιναν το όριο των 2 ml, το οποίο είναι σημαντικό για την ασφάλεια, ώστε να ελαχιστοποιηθεί η πιθανότητα τυχαίας διαρροής, ιδίως για τα βρέφη. Ο περιορισμός του μεγέθους της δεξαμενής μειώνει τον κίνδυνο έκθεσης

στη νικοτίνη, καθώς αυτή η χημική ουσία μπορεί να απορροφηθεί απευθείας στην κυκλοφορία του αίματος. Τα περισσότερα προϊόντα διαχειρίζονται αποτελεσματικά την πρόσβαση στη δεξαμενή, αλλά δύο δεν πληρούσαν τα πρότυπα θραύσης ή διαρροής, αυξάνοντας τους κινδύνους για την ασφάλεια των παιδιών και των χρηστών.

Ένα προϊόν υπερέβαινε ελαφρώς την περιεκτικότητα σε νικοτίνη, αλλά δεν ενείχε σημαντικό κίνδυνο διαρροής ή σημαντικό κίνδυνο κατά τη διάρκεια της κανονικής χρήσης, περνώντας τις δοκιμές ασφαλείας. Ένα άλλο προϊόν περιείχε απαγορευμένη βιταμίνη E, η οποία

μπορεί να συσσωρευτεί στους πνεύμονες και αποτελεί σοβαρό κίνδυνο για την υγεία σύμφωνα με τον κατ' εξουσιοδότηση κανονισμό 2024/3173.

Κίνδυνοι που συνδέονται με μη δηλωμένη νικοτίνη

Ένα προϊόν περιείχε μη δηλωμένη νικοτίνη και ήταν υπερμεγέθες. Οι τεχνικές απαιτήσεις της TPD δεν ισχύουν για τα προϊόντα χωρίς νικοτίνη, καθώς ρυθμίζεται μόνο η παρουσία αυτής της ουσίας. Αυτό μπορεί να επιτρέψει την είσοδο μη συμμορφούμενων ειδών στην αγορά χωρίς επαρκή επιτήρηση.

Ενώ τα προϊόντα που περιέχουν νικοτίνη θεωρούνται γενικά αποδεκτά, η εκτίμηση επικινδυνότητας από τη μη αναγραφή της νικοτίνης στο προϊόν είναι πολύπλοκη. Οι χρήστες που επιδιώκουν να λάβουν ευχαρίστηση από

το προϊόν μπορεί να εθιστούν εν αγνοία τους στη μη δηλωμένη νικοτίνη. Αν και είναι δύσκολο να αποδοθεί ποσοτική τιμή στον εθισμό σύμφωνα με τα επίπεδα βλάβης που καθορίζονται για τη μεθοδολογία εκτίμησης της επικινδυνότητας, υποδηλώνεται ότι ο κίνδυνος είναι ουσιαστικός.

Συνολικά, τα περισσότερα προϊόντα συμμορφώθηκαν με τις νομικές απαιτήσεις και ελήφθησαν μέτρα για τα μη συμμορφούμενα μέσω εθνικών διαδικασιών.

Εκτιμήσεις επικινδυνότητας και διορθωτικά μέτρα

Αποτελέσματα της εκτίμησης επικινδυνότητας

Κατά την αξιολόγηση του κατά πόσον ένα προϊόν ενέχει κίνδυνο, πρέπει να τηρούνται οι διατάξεις του άρθρου 26 σχετικά με τις ειδοποιήσεις για τα επικίνδυνα προϊόντα μέσω του Συστήματος Ταχείας Ειδοποίησης του Safety Gate³.

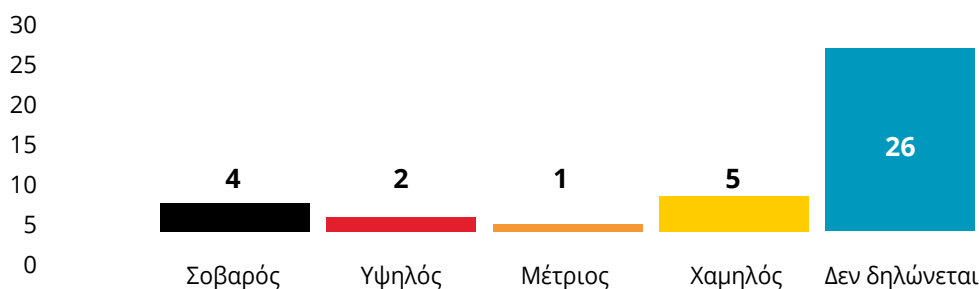
Συνολικά, 38 (67%) δείγματα δεν πληρούσαν τις απαιτήσεις. Συνολικά, 18 δείγματα (32%) δεν πληρούσαν τις απαιτήσεις των δοκιμών που πραγματοποιήθηκαν από το εργαστήριο και 36 (63%) δεν πληρούσαν τις απαιτήσεις σήμανσης (για τις προειδοποιήσεις,

σημάνσεις και οδηγίες).

- ▶ Τέσσερα δείγματα αξιολογήθηκαν ότι ενέχουν σοβαρό κίνδυνο και δύο υψηλό κίνδυνο. Ένα χαρακτηρίστηκε μέτριο κινδύνου και πέντε χαμηλού κινδύνου.

Στην Εικόνα 6 παρουσιάζονται τα επίπεδα κινδύνου, βάσει της εκτίμησης επικινδυνότητας που διενήργησαν οι ΑΕΑ, των δειγμάτων που δεν πληρούσαν τις απαιτήσεις⁴.

Εικόνα 6: Επισκόπηση του επιπέδου κινδύνου των δειγμάτων που δεν πληρούσαν τις απαιτήσεις

³ Κανονισμός (ΕΕ) 2019/1020 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Ιουνίου 2019, για την εποπτεία της αγοράς και τη συμμόρφωση των προϊόντων

⁴ Τα προϊόντα που πληρούσαν τις απαιτήσεις των δοκιμών, αλλά δεν απαιτούσαν τις απαιτήσεις σήμανσης, απαριθμούνται στην κατηγορία «επίσημη μη συμμόρφωση».

Διορθωτικά μέτρα

Με βάση τα αποτελέσματα των δοκιμών και τις εκτιμήσεις επικινδυνότητας που διενεργήθηκαν, οι ΑΕΑ αποφασίζουν ποια διορθωτικά μέτρα πρέπει να ληφθούν για τα προϊόντα που δεν συμμορφώνονται με τη νομοθεσία της ΕΕ ή/και τα ισχύοντα πρότυπα, τα οποία έχουν σχεδιαστεί έτσι ώστε να εμποδίζουν την εμφάνιση επικίνδυνων προϊόντων στην ενιαία αγορά.

Η Εικόνα 7 απεικονίζει τα διορθωτικά μέτρα που ελήφθησαν για τα προϊόντα που δεν πληρούσαν τις απαιτήσεις των δοκιμών.

Επιπλέον, όταν εντοπίζεται σοβαρός κίνδυνος, οι ΑΕΑ είναι νομικά υποχρεωμένες να δημοσιεύουν ειδοποίηση στο Σύστημα Ταχείας Ειδοποίησης του Safety Gate, σύμφωνα με το άρθρο 26 του GPSR⁵. Βάσει του GPSR και του κανονισμού (ΕΕ) 2019/1020⁶ συνιστάται η υποβολή ειδοποιήσεων για τα μέτρα που λαμβάνονται κατά προϊόντων που αξιολογούνται ότι ενέχουν λιγότερο από σοβαρό κίνδυνο.

Μετά τις δράσεις στο πλαίσιο αυτής της εκστρατείας δοκιμών, δημοσιεύτηκαν ειδοποιήσεις στο Safety Gate⁷.

Εικόνα 7: Μέτρα που ελήφθησαν για τα προϊόντα που δεν πληρούσαν τις απαιτήσεις

Συμπεράσματα και συστάσεις

Συμπεράσματα

Στο πλαίσιο της δράσης εξετάστηκε η μηχανική και χημική ασφάλεια των ηλεκτρονικών τσιγάρων μίας χρήσης και των εκπομπών τους. Συνολικά, 18 (32 %) δείγματα δεν πληρούσαν τουλάχιστον μία από τις απαιτήσεις που ορίζονται στο πλάνο δοκιμών.

Λαμβάνοντας υπόψη τους ελέγχους που πραγματοποιήθηκαν από τις ΑΕΑ σχετικά με τις προειδοποιήσεις, τις σημάνσεις και τις οδηγίες, ο αριθμός των δειγμάτων που δεν πληρούσαν τουλάχιστον μία από τις απαιτήσεις αυξάνεται σε 67 %.

⁵ Κανονισμός (ΕΕ) 2023/988 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 10ης Μαΐου 2023, για τη γενική ασφάλεια των προϊόντων.

⁶ Κανονισμός (ΕΕ) 2019/1020 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Ιουνίου 2019, για την εποπτεία της αγοράς και τη συμμόρφωση των προϊόντων.

⁷ Μέχρι και τις 07.03.2025

Συστάσεις προς τα ενδιαφερόμενα μέρη

Οι ακόλουθες συστάσεις βασίζονται στα αποτελέσματα των δοκιμών και στις συζητήσεις μεταξύ των ΑΕΑ κατά τη διάρκεια του έργου.

Για τους καταναλωτές

- ▶ Εάν το προϊόν δεν έχει προειδοποιήσεις στη γλώσσα σας, μην το αγοράζετε. Οι προειδοποιήσεις αποτελούν νομική απαίτηση, και μια αστοχία μπορεί να συνοδεύεται από άλλες.
- ▶ Τα ηλεκτρονικά τσιγάρα μίας χρήσης που ισχυρίζονται ότι ο αριθμός των ρουφηξιών είναι μεγαλύτερος από 600 για μια δεξαμενή 2 ml μπορεί να μην είναι συμμορφούμενα, να είναι παραπλανητικά, ή και τα δύο.
- ▶ Γνωρίζετε για την οδηγία για τα απόβλητα ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού (ΑΗΗΕ) η οποία σας επιτρέπει να επιστρέψετε ηλεκτρονικά και ηλεκτρικά απόβλητα δωρεάν;
- ▶ Τα ηλεκτρονικά τσιγάρα είναι φτιαγμένα έτσι ώστε να φαίνονται ελκυστικά και μπορεί κάποιος να μπαίνει στον πειρασμό να παίξει με αυτά. Κρατήστε τα μακριά από παιδιά, καθώς μπορούν να ενεργοποιηθούν κατά λάθος.
- ▶ Οι κατασκευαστές εμπλουτίζουν τα ηλεκτρονικά τσιγάρα μίας χρήσης με γεύσεις για να ενισχύσουν την ελκυστικότητα και την πιθανότητα εθισμού - στοχεύοντας κατά κύριο λόγο μη χρήστες και νεαρούς χρήστες.
- ▶ Δώστε προτεραιότητα στην υγεία σας: ελέγξτε αν υπάρχει νικοτίνη ή κάποια επικίνδυνη λιπαρή ουσία στον ατμιστή σας, όπως έλαιο με τριγλυκερίδια μέσης αλυσίδας (MCT).
- ▶ Ελέγξτε το Safety Gate για να δείτε αν το προϊόν που αγοράζετε έχει θεωρηθεί επικίνδυνο.
- ▶ Αναφέρετε τυχόν ζητήματα ασφάλειας ή ατυχήματα με το προϊόν σας στην αρχή για την προστασίας των καταναλωτών στο Consumer Safety Gateway.

Για οικονομικούς φορείς

- ▶ Ενημερωθείτε για τις εξελίξεις και την εφαρμογή της εθνικής νομοθεσίας και της νομοθεσίας σε επίπεδο αγοράς. Γνωρίζετε για την οδηγία για τα απόβλητα ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού (ΑΗΗΕ) η οποία επιτρέπει στους καταναλωτές να επιστρέφουν δωρεάν τα ηλεκτρονικά και ηλεκτρικά απόβλητα;

- ▶ Ο νέος κανονισμός για τις μπαταρίες απαιτεί τον διαχωρισμό των μπαταριών από το υπόλοιπα μέρη του ηλεκτρονικού προϊόντος κατά την απόρριψη. Βεβαιωθείτε ότι τα προϊόντα σας είναι σχεδιασμένα έτσι ώστε οι μπαταρίες να μπορούν να αφαιρούνται εύκολα χωρίς τον κίνδυνο ακούσιου ανοίγματος της συσκευής, το οποίο θα μπορούσε να οδηγήσει σε διαρροή ή έκθεση του υγρού του ηλεκτρονικού τσιγάρου, σύμφωνα με αυτές τις νέες απαιτήσεις.

Για οργανισμούς τυποποίησης

- ▶ Οι αρχές εποπτείας της αγοράς συνιστούν την ανάπτυξη ενός προτύπου για τη μέτρηση του αριθμού των ρουφηξιών.
- ▶ Μια τυποποιημένη μέθοδος για τη μέτρηση του όγκου των υγρών στα ηλεκτρονικά τσιγάρα που δεν επαναγεμίζονται θα βοηθούσε τα εργαστήρια.
- ▶ Για να είναι πιο ασφαλή τα παιδιά, εξετάστε το ενδεχόμενο να συμπεριλάβετε απαιτήσεις σχετικά με τα συστήματα ενεργοποίησης των ηλεκτρονικών τσιγάρων που να είναι ασφαλή για τα παιδιά.
- ▶ Αναπτύξτε μια ειδική μεθοδολογία για την ανακύκλωση των μπαταριών που περιέχονται στα ηλεκτρονικά τσιγάρα μίας χρήσης.

Για ρυθμιστικές αρχές:

- ▶ Απαιτούνται κανόνες για τα ηλεκτρονικά τσιγάρα μίας χρήσης προκειμένου να παρέχονται λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με τις απαιτήσεις για την ασφάλεια των παιδιών (ιδίως συστήματα ενεργοποίησης που να είναι ασφαλή για τα παιδιά) και για την επισήμανση, π.χ. με κατ' εξουσιοδότηση πράξεις της Επιτροπής.
- ▶ Η TPD δεν απαιτεί τη δήλωση του όγκου του υγρού του ηλεκτρονικού τσιγάρου. Προτείνεται να καταστεί υποχρεωτική η δήλωση του όγκου και των μονάδων παροχής ανά δόση. Επιπλέον, προτείνεται να απαγορευτεί η αναγραφή του αριθμού των ρουφηξιών των συσκευών πάνω στη συσκευασία. Ο αριθμός αυτός χρησιμοποιείται συχνά από τους κατασκευαστές για την προώθηση των προϊόντων τους, κάτι που δεν επιτρέπεται από την TPD.

- ▶ Εξετάστε το ενδεχόμενο εφαρμογής μέτρων ιχνηλασιμότητας για συναφή προϊόντα καπνού (ηλεκτρονικά τσιγάρα), ώστε να διευκολυνθεί η διαχείριση των μη συμμορφούμενων προϊόντων από τις ΑΕΑ.
- ▶ Καλύψτε το νομοθετικό κενό σχετικά με τα σακουλάκια νικοτίνης. Τα προϊόντα αυτά καλύπτονται επί του παρόντος μόνο από τον GPSR. Για τα προϊόντα αυτά καταρτίζονται δύο πρότυπα: ISO/DIS 21109 (μέθοδος δοκιμής για το pH) και ISO/AWI 21114 (μέθοδος δοκιμής για τη νικοτίνη). Ωστόσο, δεν υπάρχουν κανονισμοί σχετικά με την ασφάλεια του προϊόντος αυτού και δεν έχουν καθοριστεί ακόμα οι μέγιστες ποσότητες των ουσιών (π.χ. νικοτίνης).

Μέρος II

Τι είναι το CASP;

Το έργο «Συντονισμένες Δράσεις για την Ασφάλεια Προϊόντων» (CASP) διευκολύνει τη συνεργασία μεταξύ όλων των αρχών εποπτείας της αγοράς από

την Ευρωπαϊκή Ένωση / χώρες της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελεύθερων Συναλλαγών για την ενίσχυση της ασφάλειας των προϊόντων στην ενιαία αγορά.

Το CASP 2024 περιλαμβάνει επτά δράσεις δοκιμών ανά προϊόν και δύο οριζόντιες δράσεις

Οι συμμετέχοντες στις δράσεις ανά προϊόν πραγματοποιούν δοκιμές σε κοινά επιλεγμένα προϊόντα των οποίων η δειγματοληψία γίνεται στις αντίστοιχες εθνικές αγορές. Οι δοκιμές των προϊόντων γίνονται σε διαπιστευμένα εργαστήρια στην ΕΕ/ΕΖΕΣ με βάση από κοινού συμφωνηθέντα κριτήρια δοκιμών.

Το CASP 2024 περιλαμβάνει επίσης μια δράση επαναδοκιμής. Με βάση τα ίδια κριτήρια δοκιμών όπως και στην προηγούμενη εκστρατεία δοκιμών της εκάστοτε κατηγορίας προϊόντων, η πρωτοβουλία επαναδοκιμής περιλαμβάνει δράσεις εποπτείας της αγοράς μεγάλης κλίμακας για τις εν λόγω κατηγορίες προϊόντων με σκοπό την επαλήθευση του επιπέδου συμμόρφωσης μετά από συγκεκριμένη χρονική περίοδο.

ΔΑΠ 1

Βρεφικές πιπίλες

ΔΑΠ 2

Καρεκλάκια φαγητού

ΔΑΠ 3

Γιρλάντες με φωτάκια

ΔΑΠ 4

Μίνι ηλεκτρικές σόμπες

ΔΑΠ 5

Ηλεκτρονικά τσιγάρα μίας χρήσης

ΔΑΠ 6

Παιδικά ποδήλατα

ΔΑΠ 7

Παιχνίδια με πλαστελίνες (επαναδοκιμή)

Οι οριζόντιες δράσεις παρέχουν στις αρχές εποπτείας της αγοράς ένα φόρουμ για την ανταλλαγή ιδεών. Με την καθοδήγηση τεχνικών εμπειρογνομόνων στα αντίστοιχα πεδία, οι συμμετέχοντες αναπτύσσουν κοινές προσεγγίσεις, διαδικασίες, και πρακτικά εργαλεία για την εποπτεία της αγοράς.

ΟΔ 1

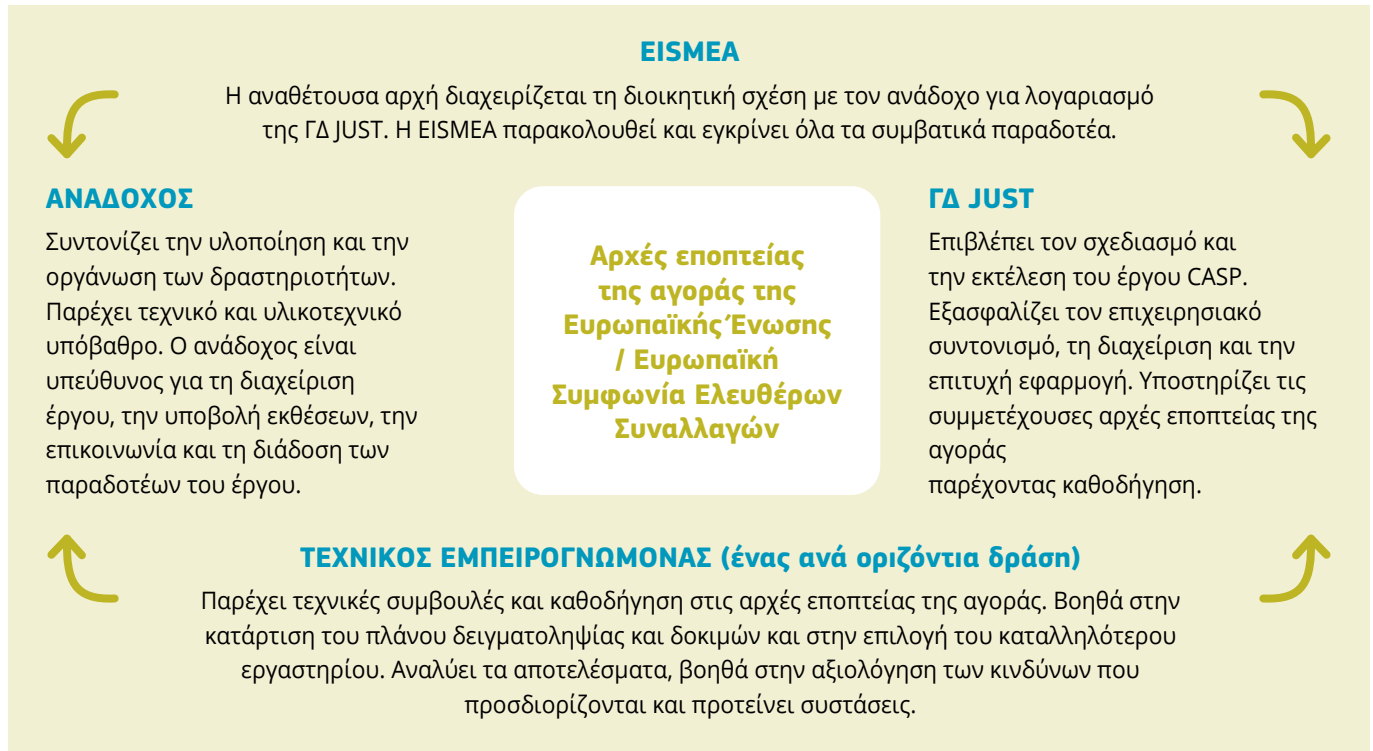
Τυποποίηση – χρήση προτύπων κατ' αναλογία

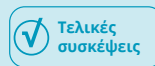
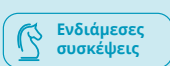
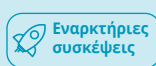
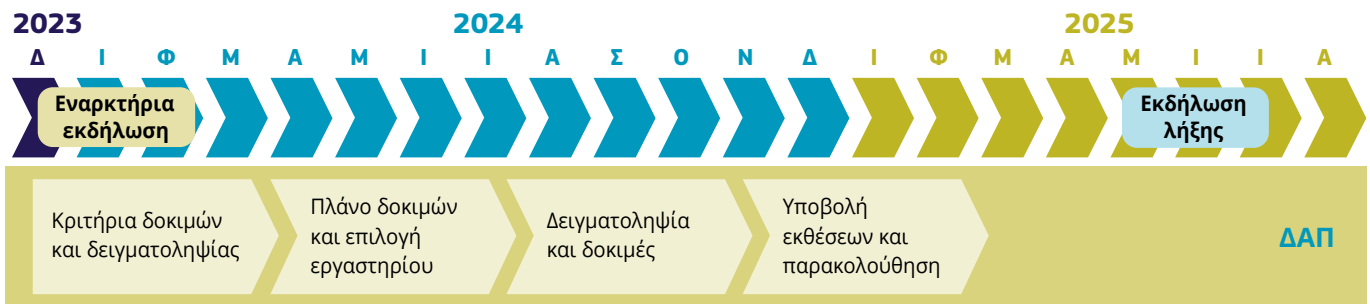
ΟΔ 2

Βασικό κιτ για αρχάριους

Ρόλοι και αρμοδιότητες

Πλάνο εργασίας δράσεων ανά προϊόν

Συσκέψεις

Έναρξη	Δειγματοληψία και Δοκιμές	Υποβολή εκθέσεων	Εξωτερική επικοινωνία
<ul style="list-style-type: none"> Έρευνα τεκμηρίωσης Διερευνητικές συνεντεύξεις Προσχέδιο δοκιμών και πλάνο δειγματοληψίας Χαρτογράφηση εργαστηρίων 	<ul style="list-style-type: none"> Διαδικασία διαγωνισμού εργαστηρίων Επιλογή εργαστηρίου και σύναψη σύμβασης Δειγματοληψία και μεταφορές Διαδικασία δοκιμών και εκθέσεις δοκιμών 	<ul style="list-style-type: none"> Εκτίμηση κινδύνου Συντονισμός μέτρων που υιοθετούνται από ΑΕΑ Κατάρτιση τελικών εκθέσεων Απόρριψη ή επιστροφή δειγμάτων στις ΑΕΑ 	<ul style="list-style-type: none"> Ανάπτυξη εργαλειοθήκης επικοινωνίας Ανάπτυξη μηνυμάτων επικοινωνίας Δρομολόγηση εκστρατείας επικοινωνίας Εκτίμηση αντίκτυπου

Επικοινωνία και διάδοση

Διαδικασίες και εργαλεία δράσεων ανά προϊόν

0 Διαδικασία πριν από το CASP

Η ΓΔ JUST διεξάγει μια άσκηση καθορισμού προτεραιοτήτων με τις αρχές εποπτείας της αγοράς να επιλέγουν τις κατηγορίες προϊόντων για κάθε έργο CASP. Η παρούσα διαδικασία επιλογής περιλαμβάνει τόσο νέες κατηγορίες προϊόντων όσο και κατηγορίες προϊόντων που είχαν υποβληθεί σε δοκιμές παλαιότερα στο πλαίσιο ενός έργου CASP.

1 Επικύρωση πλάνων δοκιμών και δειγματοληψίας

Οι τεχνικοί εμπειρογνώμονες καταρτίζουν τα πλάνα δοκιμών με βάση τις προτεραιότητες που καθορίστηκαν από τις αρχές εποπτείας της αγοράς και τους κύριους κινδύνους των προϊόντων που προσδιορίστηκαν. Τα προσχέδια παρουσιάζονται στις εναρκτήριες συσκέψεις, έπειτα βελτιστοποιούνται και επικυρώνονται από τους συμμετέχοντες.

2 Επιλογή εργαστηρίου

Η ομάδα του ανάδοχου χαρτογραφεί τα εργαστήρια δοκιμών και επικοινωνεί μαζί τους προκειμένου να συλλέξει τις προκαταρκτικές προσφορές τιμής και άλλες σχετικές πληροφορίες. Η διαδικασία του διαγωνισμού υποβολής προσφορών δρομολογείται μετά τις εναρκτήριες συσκέψεις, και οι προσφορές συγκρίνονται και αξιολογούνται. Κατά των ενδιάμεσων συσκέψεων, οι αρχές εποπτείας της αγοράς επιλέγουν ένα εργαστήριο ανά δράση.

3 Συλλογή και μεταφορά δειγμάτων

Οι αρχές εποπτείας της αγοράς συλλέγουν δείγματα από τις εθνικές αγορές τους, εκτελούν προκαταρκτικούς ελέγχους και τους αποστέλλουν στο επιλεγμένο εργαστήριο δοκιμών.

4 Δοκιμές και υποβολή εκθέσεων δοκιμών

Το εργαστήριο πραγματοποιεί τις δοκιμές των δειγμάτων σύμφωνα με το συμφωνηθέν πλάνο δοκιμών. Οι αρχές εποπτείας της αγοράς ελέγχουν και επικυρώνουν τις εκθέσεις δοκιμών.

5 Εκτίμηση κινδύνου

Ο τεχνικός εμπειρογνώμονας και οι αρχές εποπτείας της αγοράς πραγματοποιούν εκτιμήσεις κινδύνου για όλα τα δείγματα που δεν πληρούν τις απαιτήσεις δοκιμών.

6 Μέτρα που υιοθετούνται από τις αρχές εποπτείας της αγοράς

Οι αρχές εποπτείας της αγοράς λαμβάνουν διορθωτικά μέτρα για τα προϊόντα που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις και εκδίδουν ειδοποιήσεις στη Safety Gate.

7 Εξωτερική επικοινωνία

Η εκστρατεία εξωτερικής επικοινωνίας θα δρομολογηθεί αφού έχουν επικυρωθεί όλα τα αποτελέσματα δοκιμών. Δρομολογείται μέσω δραστηριοτήτων εμπλοκής των μέσων ενημέρωσης και συμμετοχής influencers, που υποστηρίζονται μέσω δραστηριοτήτων διάδοσης από ενδιαφερόμενους φορείς.

Εξωτερική επικοινωνία

Εργαλεία επικοινωνίας

- ▶ Τελικές εκθέσεις για κάθε δράση και για το έργο CASP 2024·
- ▶ Ενημερωτικά δελτία·
- ▶ Το παιχνίδι #ProductGo και σχετικό υλικό·
- ▶ Κιτ για τα μέσα ενημέρωσης και υλικό για τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

Κανάλια

Το υλικό επικοινωνίας διαδίδεται μέσω:

- ▶ Δικτυακής παρουσίας στο [ec.europa.eu \(Safety Gate\)](https://ec.europa.eu/SafetyGate), της ιστοσελίδας του [CASP](https://casp.eu), της ενότητας ειδήσεων της [EISMEA](https://eismea.eu)·
- ▶ Των λογαριασμών της ΓΔ JUST και του EISMEA στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης·
- ▶ Των καναλιών επικοινωνίας των αρχών εποπτείας της αγοράς·
- ▶ Επιλεγμένων συνεργατών influencers·
- ▶ Επιλεγμένων εταιρικών σχέσεων με μέσα ενημέρωσης.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Γενική Διεύθυνση Δικαιοσύνης και Καταναλωτών

Διεύθυνση Καταναλωτών

Μονάδα Β4 Ασφάλεια προϊόντων και Σύστημα Ταχείας Ειδοποίησης

E-mail: JUST-B4@ec.europa.eu

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν ευθύνεται για οποιαδήποτε συνέπεια από την περαιτέρω χρήση της παρούσας δημοσίευσης.

© Ευρωπαϊκή Ένωση, 2025.

Η πολιτική περαιτέρω χρήσης των εγγράφων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής εφαρμόζεται με βάση την απόφαση 2011/833/ΕΕ της Επιτροπής, της 12ης Δεκεμβρίου 2011, για την περαιτέρω χρήση εγγράφων της Επιτροπής (ΕΕ L 330 της 14.12.2011, σ. 39). Εκτός αν αναφέρεται διαφορετικά, η περαιτέρω χρήση του παρόντος εγγράφου επιτρέπεται με την άδεια χρήσης Creative Commons Attribution 4.0 International (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). Αυτό σημαίνει ότι επιτρέπεται η περαιτέρω χρήση με την προϋπόθεση ότι γίνεται κατάλληλη αναφορά της πηγής και ότι επισημαίνονται τυχόν αλλαγές.

Για κάθε χρήση ή αναπαραγωγή στοιχείων που δεν ανήκουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση, μπορεί να πρέπει να ζητηθεί άδεια απευθείας από τους σχετικούς κατόχους των δικαιωμάτων.

Πληροφορίες για την Ευρωπαϊκή Ένωση σε όλες τις επίσημες γλώσσες της ΕΕ διατίθενται στον δικτυακό τόπο Europa:

https://europea.eu/european-union/index_el

Υπηρεσία Εκδόσεων
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2025

ISBN 978-92-68-26525-3

doi:10.2838/2953337